

<https://www.nuvol.com/critica/la-caricia-del-mamut/>

Secció: *Cultura*

10/10/2018

La carícia del mamut

Europa Espanya Català

Autor: Ana Prieto Nadal

La Badabadoc no podia començar millor la temporada. Després de la meravellosa i hipnòtica *El amante de los caballos*, aquest petit i acollidor teatre del barri de Gràcia té en cartell, fins al 14 d'octubre, *La ira de Narciso*, una de les millors obres del dramaturg uruguaià Sergio Blanco, del qual podrem veure fins a cinc espectacles aquesta tardor. I és que ben aviat s'estrenaran *Tebas Land*, *Kassandra*, *Cartografía de una desaparición* totes tres al TNC i *El bramido de Düsseldorf* al Festival Temporada Alta.

Gerardo Otero protagonitza '*La ira de Narciso*', de Sergio Blanco, a La Badabadoc.

La ira de Narciso és un treball que segueix en la línia de l'autoficció explorada per l'autor en obres anteriors i entesa com una suplantació imaginativa de l'autobiografia; Blanco la defineix com una "enginyeria del jo". El seu segell distintiu incorpora ara, en aquest nou artefacte furiosament metateatral i metatextual, la idea del doble i la figura de l'artista. Serà Gerardo Otero, un actor argentí habitual de Timbre 4 i avesat al teatre de Sergio Blanco, qui interpreti l'obra, sol en escena i sota la direcció de Corina Fiorillo. Val a dir que el text havia estat pensat per a ser interpretat per l'actor i dramaturg uruguaià Gabriel Calderón, i això fa que s'hagi hagut d'ajustar al nou actor i a les seves circumstàncies. Això s'ha traduït, fonamentalment, en la supressió dels fragments que al·ludeixen a la realitat uruguaiana des de l'etimologia de Montevideo fins als versos d'una de les poetes més estimades del país, passant per Lautréamont, referència important per a la interpretació de l'obra. Tot i així, el resultat final és enormement satisfactori i captivador, gràcies al fantàstic treball actoral i l'afinada direcció.

L'actor Gerardo Otero diu que intentarà assemblar-se tot el que pugui a Sergio Blanco; o, més ben dit, al seu personatge. Afegeix que no som davant un monòleg sinó davant un relat, i demana al públic que s'entregui al joc de la progressió, que no sempre serà dramàtica sinó sovint narrativa. Hi ha un sol actor, dues veus la de Blanco i la d'Otero; tot i que, certament, l'una està dita per l'altra i encara més personatges. Després d'explicar que el maig de 2014 va rebre una trucada on el dramaturg uruguaià li proposava interpretar el personatge del seu proper projecte teatral, l'actor passa sense transició a encarnar l'autor de l'obra. A partir d'aquí, desgrana en primera persona una narració que el situa, com a Sergio Blanco, a Ljubljana, on ha de realitzar una conferència sobre la mirada de Narcís metàfora de la mirada de l'artista, però on, en comptes d'immergir-se en l'ambient intel·lectual èticament degradat propiciat pel congrés, protagonitzarà una peripècia dramàtica que el durà a compondre una figura teatral de molts vèrtexs. A la ciutat eslovena, correrà de bon matí pels boscos de Tívoli, tindrà apassionades trobades sexuals amb un jove desconegut i s'obsessionarà amb les taques de sang seca que encara s'endevinen a la moqueta de la seva habitació. Aquesta habitació, la número 228 del City River Hotel, és l'espai des d'on ens parla i que recrea l'espai escènic dissenyat per Gonzalo Córdoba Estévez, un receptacle blanc amb dues taules, un minúscul moble bar, alguns objectes i un micròfon de peu que amplificarà la veu de l'interpret en els moments de màxima ofuscació del personatge.

En el relat s'entrellacen diferents línies d'acció i elements argumentals: la coartada acadèmica, la trama d'un crim d'un altre temps que se superposa al present hi ha un flirteig amb el gènere negre, però un gir impensat desmunta tots els codis previsibles, i les cites sexuals, cada cop més ardents i inesperades, amb Igor, el jove eslovè amb qui ha contactat a través d'una aplicació per lligar. Gerardo Otero, sol a escena, se'ns adreça poderós i impecable, i ens manté en suspens amb la seva acurada, precisa dicció i el seu ajustadíssim moviment escènic mentre parla va executant

accions, com vestir-se o desvestir-se, menjar sushi o obrir llaunes de Coca-Cola; s'encarregarà, a més, d'accionar les llums dissenyades per Ricardo Sica , i de posar, quan s'escaigui, la música de Bach . També farà anar el projector per mostrar-nos una sèrie de seqüències de la pel·lícula *À bout de souffle*, de Jean-Luc Godard , on només apareix Jean-Paul Belmondo ni rastre de Jean Seberg, perquè això va de dobles masculins, de torsos musculats i de sexes que se superposen.

Sergio Blanco realitza piruetes metatextuals i metateatral de gran volada per parlar del Narcís contemporani arrogant, banal i despietat que, en la seva proposta, acaba sent amant i amat, víctima i botxí, immers en la reflexivitat extrema d'un text infinitament especular que també es mira al mirall i es recrea, amb una ironia ben postmoderna, a partir de referències, artefactes i usos socials del tot contemporanis. Però, més enllà del text, la posada en escena també treballa a fons el tema del doble; així, per escenificar l'autocontemplació del jo, que proposa una interrogació de l'altre, l'actor s'enregistra amb l'iPhone i desdobra la seva imatge, un recurs molt ben jugat en un espai tan reduït com és *La Badabadoo*. I cal afegir-hi encara l'ombra projectada a la paret, que també el duplica, i la veu reproduïda per la gravadora en el moment d'assajar la ponència.

Dos dels moments culminants de l'obra, potser els més transcendents, són la narració de la llarga carícia infligida a l'esquelet de mamut més antic trobat a Europa, dreçat com una catedral prehistòrica al bell mig del Museu d'Història Natural aquesta carícia es repetirà, com un doble deformat, sobre les taques de sang seca a la moqueta, i la frustrada conversa per Skype amb la mare, malalta d'Alzheimer. Sens dubte, la pèrdua de la mirada materna del reconeixement matern té a veure amb el naufragi identitari i narcisista; pensem que, en la versió de Pausànies , Narcís es mira a totes les fonts i a tots els miralls per recordar l'ésser estimat i consolar-se de la seva pèrdua.

Els àlbers, el Grindr i les suites per a violoncel; les paraules enceses que gairebé permeten tocar la fibra muscular, la matèria tensada dels cossos; unes taques que remetent a un crim inconscient i ancestral. L'impuls eròtic i una pulsio anihiladora que pot entendre's com genuïnament dionisiaca sexe, èxtasi, natura primigènia, irracionalitat, sacrifici, sparagmós. Tot està relacionat, però les respostes no són clares ni unívokes. D'això va el joc, d'estimular la mirada coetània i no donar-li treva.

La ira d'aquest Narcís contemporani, que es vol autosuficient i s'aïlla, superbiós i egòlatra, per contemplar-se en els torsos nus de Grindr, entotsolat en l'hiperconsumisme del cos i de la cultura, es gira contra ell mateix. L'obra evoca l'autoerotisme que Freud associava a la pulsio narcisista, i també una sexualitat que cerca en l'altre una representació de si mateix; a més, activa una indagació detectivesca de gran reflexivitat i conjura la figura de l'artista, que amb la seva mirada planteja el joc confús del jo i l'alteritat. Però no hem d'oblidar que Sergio Blanco és filòleg clàssic. En el passatge ovidià, el paratge deshabitat on Narcís es contempla resta sota l'advocació de Dionís, el déu que confon els límits entre il·lusió i realitat, i que indueix a perdre el sentit d'identitat. El principi d'individuació apol·lini i intel·lectual es dissoldrà en la irracionalitat més salvatge, per la fusió amb la natura i la consegüent anihilació de la identitat i de la integritat. L'obra presenta un moviment d'(auto)acusació implacable com si volgués acabar amb tota idea d'impunitat o d'innocència, mentre el seu autor, amb distant sornegueria, fa lliscar el polze sobre els llavis a la manera de Belmondo.